

Sygn. akt: III AUa 425/13

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 17 stycznia 2014 r.

Sąd Apelacyjny w Łodzi, III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący: SSA Ewa Naze (spr.)

Sędziowie: SSA Mirosław Godlewski

del. SSO Beata Michalska

Protokolant: st.sekr.sądowy Kamila Tomasik

po rozpoznaniu w dniu 17 stycznia 2014 r. w Łodzi

sprawy **M. R.**

przeciwko **Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych II Oddziałowi w Ł.**

o emeryturę,

na skutek apelacji wnioskodawczyni

od wyroku Sądu Okręgowego w Łodzi

z dnia 29 stycznia 2013 r., sygn. akt: VIII U 3214/12,

1. **oddala apelację;**

2. **przyznaje od Skarbu Państwa - Sądu Okręgowego w Łodzi adwokatowi J. G. kwotę 147,60 (sto czterdzieści siedem 60/100) złotych tytułem kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu w drugiej instancji.**

Sygn. akt III AUa 425/13

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 30 lipca 2012r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych II Oddział w Ł. odmówił M. R. przyznania prawa do emerytury z uwagi na nie wykazanie wymaganego co najmniej 15- letniego okresu pracy w szczególnych warunkach.

W odwołaniu od powyższej decyzji ubezpieczona wniosła o jej zmianę, zaliczenie całego okresu zatrudnienia w Poczcie Polskiej na stanowisku listonosza, jako pracy w szczególnych warunkach i przyznanie prawa do emerytury.

Organ rentowy wnosił o oddalenie odwołania.

Zaskarżonym wyrokiem z dnia 29 stycznia 2013r. Sąd Okręgowy w Łodzi oddalił odwołanie.

Sąd ustalił, że M. R. ur. (...), w okresach zatrudnienia od 26 października 1981r. do 8 października 1983r. i od 1 września 1986r. do 31 grudnia 1998r. w Wojewódzkim Urzędzie Poczty w Ł., stale i w pełnym wymiarze czasu pracy wykonywała jako doręczyciel pracę w szczególnych warunkach, określoną w Dziale VIII poz. 22 wykazu A stanowiącego załącznik

do rozporządzenia Rady Ministrów z 7 lutego 1983r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. Nr 8, poz. 43 z późn. zm.). Oceniał, że okres zatrudnienia ubezpieczonej w szczególnych warunkach wyniósł 12 lat, 10 miesięcy i 17 dni, gdyż nie uwzględnił okresu urlopu wychowawczego od 9 października 1983r. do 31 sierpnia 1986r. Sąd podzielił pogląd organu rentowego co do zastosowania w sprawie art. 184 w związku z art. 32 ustawy z dnia 17 grudnia 1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, w brzmieniu obowiązującym w dniu złożenia wniosku o świadczenie (3 września 2012r.), uznawszy za niesporne wypełnienie przez ubezpieczoną przesłanek przewidzianych w art. 184 ustawy, tj. udowodnienie na dzień 31 grudnia 1998r. stażu pracy w ilości 21 lat, 11 miesięcy i 21 dni okresów składkowych i nieskładkowych, oraz że ubezpieczona nie przystąpiła do Otwartego Funduszu Emerytalnego i nie pozostaje w stosunku pracy.

W apelacji ubezpieczona, reprezentowana przez pełnomocnika z urzędu, zaskarżyła powyższy wyrok w całości, zarzucając obrazę przepisów prawa materialnego, tj. art. 184 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, poprzez nie zaliczenie do 15-letniego okresu zatrudnienia w szczególnych warunkach okresu pozostawania przez ubezpieczoną na urlopie wychowawczym.

Wskazując na powyższe zarzuty, apelująca wniosła o zmianę zaskarżonego wyroku i uwzględnienie odwołania oraz zwrot kosztów postępowania za instancją odwoławczą.

W ocenie apelującej nie ma uzasadnienia interpretacja prawna dokonana przez Sąd I instancji, zgodnie z którą okres urlopu wychowawczego nie powinien być wliczany do okresu zatrudnienia w szczególnych warunkach. Ubezpieczona pozostawała w stosunku zatrudnienia w rozumieniu art. 184 ust. 1 pkt 1 ustawy o FUS, a stosowanie interpretacji zawężających w odwołaniu się do domniemanych „intencji ustawodawcy” nie ma podstaw prawnych. Zgodnie z uchwałą 7 sędziów Sadu Najwyższego z 18 maja 2011r., urlop wychowawczy wykorzystany przed 1 stycznia 1999r. zalicza się do stażu pracy. Bezsprzeczne jest, że skoro okres urlopu wychowawczego wlicza się do stażu pracy, to wlicza się również do okresu zatrudnienia, od którego zależą uprawnienia związane z pracą w szczególnych warunkach.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja nie jest zasadna.

Nie ma racji strona apelująca podnosząc zarzut nieuzasadnionego nieuwzględnienia do udowodnionego okresu zatrudnienia wnioskodawczyni w warunkach szczególnych od 26 października 1981r. do 31 grudnia 1998r. w Wojewódzkim Urzędzie Poczty w Ł. okresu urlopu wychowawczego przypadającego od 9 października 1983r. do 31 sierpnia 1986r.

Zgodnie z art. 184 ustawy z 17 grudnia 1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. Nr 153 z 2009r., poz. 1227 – tekst jednolity z późn. zm.) ubezpieczonym urodzonym po dniu 31 grudnia 1948r., którzy w dniu wejścia ustawy w życie (1 stycznia 1999r.) osiągnęli:

- 1) okres zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze wymagany w przepisach dotychczasowych do nabycia prawa do emerytury w wieku niższym niż 60 lat - dla kobiet i 65 lat - dla mężczyzn oraz
- 2) okres składkowy i nieskładkowy, o którym mowa w art. 27 (co najmniej 20 lat dla kobiet i co najmniej 25 lat dla mężczyzn),

przysługuje emerytura po osiągnięciu wieku przewidzianego w art. 32 ustawy pod warunkiem nieprzystąpienia do otwartego funduszu emerytalnego albo złożenia wniosku o przekazanie środków zgromadzonych na rachunku w otwartym funduszu emerytalnym, za pośrednictwem Zakładu, na dochody budżetu państwa oraz rozwiązania stosunku pracy - w przypadku ubezpieczonego będącego pracownikiem (w brzmieniu obowiązującym przed 1 stycznia 2013r.). Za dotychczasowe przepisy należy uważać przepisy rozporządzenia Rady Ministrów z 7 lutego 1983r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze.

Z § 2 ust. 1 tego rozporządzenia wynika, że okresami pracy uzasadniającymi prawo do świadczeń na zasadach określonych w rozporządzeniu są okresy, w których praca w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze jest wykonywana stale i w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym na danym stanowisku pracy.

Zgodnie z utrwalonym w orzecznictwie i doktrynie poglądem, który Sąd Apelacyjny w pełni popiera, przewidziane w art. 184 w zw. z art. 32 cyt. wyżej ustawy prawo do emerytury w niższym wieku emerytalnym niż powszechnie przyjęty stanowi przywilej i odstępstwo od zasady wyrażonej w art. 27 cyt. ustawy emerytalnej, a zatem regulujące je przepisy należy wyklądać w sposób ścisły i gwarantujący zachowanie celu uzasadniającego to odstępstwo (por. uzasadnienie uchwały z dnia 29 września 2005r., II UZP 10/05, OSNP 2006 nr 1-2, poz. 21). W związku z tym, istniejące w rozporządzeniu i art. 184 ust. 1 ustawy emerytalnej rozróżnienie między okresem składkowym i nieskładkowym (zatrudnienia) a okresem wykonywania pracy, nie powinno być znoszone w drodze wykładni, zaś wnioskodawcy są obowiązani wykazać, że praca w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze jest wykonywana stale i w pełnym wymiarze czasu pracy (np. wyrok z dnia 15 grudnia 1997r., II UKN 417/97, OSNP 1998 Nr 21, poz. 638). Taka kwalifikacja faktycznego niewykonywania pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze w okresie trwania zatrudnienia jest uzasadniona charakterem prawa do emerytury dla osób zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze. Prawo to stanowi bowiem konsekwencję szybszej utraty zdolności do zarabkowania z uwagi na szczególne warunki lub szczególny charakter pracy (por. uzasadnienie wyroku Trybunału Konstytucyjnego z dnia 4 stycznia 2000r. K 18/99, OTK 2000 Nr 1, poz. 1). Wymóg okresu pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze winien więc odnosić się do okresu faktycznego wykonywania takiej pracy, z pominięciem okresów wyłącznie formalnego pozostawania w zatrudnieniu, w których pracownik - zgodnie z treścią łączącego go z pracodawcą stosunku pracy - zajmuje stanowisko, z którym łączy się wykonywanie pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, lecz w rzeczywistości pracy tej nie wykonuje, a tym samym nie jest narażony na uciążliwość związaną z warunkami lub charakterem pracy. Okres niewykonywania pracy nie wpływa zatem na szybszą utratę zdolności pracownika do zarabkowania.

Skoro przez pracę w szczególnych warunkach rozumie się wykonywanie takiej pracy, a nie pozostawanie w stosunku pracy, to nie ma podstaw do zaliczenia urlopu wychowawczego do okresu pracy w szczególnych warunkach, skoro pracownik w czasie tego urlopu jest zwolniony z obowiązku świadczenia takiej pracy w takich, szczególnych warunkach (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 6 czerwca 2006r., I UK 338/05, LEX nr 375608, postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 6 maja 2008r., I UK 1/08, LEX nr 829086, wyrok Sądu Najwyższego z dnia 23 kwietnia 2013r., I UK 561/12, LEX nr 1324260).

Okres korzystania z urlopu wychowawczego przez wnioskodawczynię nie jest również okresem niewykonywania pracy w rozumieniu art. 32 ust. 1a pkt 1 ustawy emerytalnej, bowiem dotyczy on wyłącznie okresów niewykonywania pracy z powodu niezdolności do pracy, za które pracownik otrzymał wynagrodzenie lub świadczenia z ubezpieczenia społecznego w razie choroby lub macierzyństwa. W czasie korzystania z urlopu wychowawczego nie przysługiwało jej bowiem wynagrodzenie za pracę. Mogła natomiast nabyć prawo do zasiłku, stosownie do treści § 5 ust. 1 obowiązującego wówczas rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 17 lipca 1981r. w sprawie urlopów wychowawczych (tekst jednolity - Dz. U. z 1985r. Nr 2, poz. 10 z późn. zm.), po spełnieniu wynikających z rozporządzenia warunków. Zasiłek ten jednak nie był świadczeniem z ubezpieczenia społecznego w razie choroby lub macierzyństwa, gdyż zgodnie z treścią art. 2 ustawy z dnia 17 grudnia 1974r. o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa (tekst jedn.: Dz. U. z 1975 r. Nr 34, poz. 188 z późn. zm.), w brzmieniu obowiązującym przed 1 stycznia 1987r., świadczenia pieniężne z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa obejmowały: zasiłek chorobowy, zasiłek wyrównawczy, zasiłek porodowy, zasiłek macierzyński, zasiłek opiekuńczy i zasiłek pogrzebowy. Niezależnie więc od tego, że z urlopu wychowawczego ubezpieczona korzystała w latach 1983 - 1986, a więc przed datą wymienioną w art. 32 ust. 1a pkt 1 ustawy emerytalnej, treść tego przepisu nie może świadczyć o konieczności wliczenia do okresu pracy w warunkach szczególnych tego urlopu, bowiem nie jest on okresem niewykonywania pracy, którego przepis dotyczy.

Reasumując stwierdzić należy, że ubezpieczona na dzień 1 stycznia 1999r. nie spełniła wszystkich warunków przewidzianych w art. 184 ustawy, albowiem nie udowodniła 15 lat zatrudnienia w szczególnych warunkach.

W tym stanie rzeczy, Sąd Apelacyjny na podstawie art. 385 k.p.c. orzekł jak w punkcie pierwszym sentencji. O kosztach nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu w drugiej instancji orzeczono na podstawie § 12 ust. 2 i 13 ust. 1 pkt 2 w zw. § 2 ust. 3 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002r. (tekst jednolity - Dz. U. z 2013r., poz. 461) w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu.